

Bukomo Bwa Leza

Dilongololwe Na Watson Goodman

Buntu Bitupu—Kutupu Kupotejibwa

BUKOMO BWA LEZA

Le muntu wa bitupu ukokeja kushintulula namani bukomo bwa Mpangi wetu nansha kukokeja kwandi kwa mu bintu byonso kwa Leza wetu mukatampe? Kebikokejikapo kushintulula mo bifwaninwe mwanda Leza i wa bukomo kadi i mukatakata tu: kebikokejikapo kubwana mu milangwe yetu mityetye.

Ino Leza wisokwele Aye Mwine mu Mukanda Wandi mu muswelo mufwaninwe kwitupa milangwe mikomejibwe ya bwandi bukomo ku kulonga kintu kyonso kilanga muntu amba kekikokejikapo. Wapangile ntanda yetu ne kwiimika mu luvula kadi ke myaka tununu ne tununu imikilwe bitupu kwampikwa kintu po itudilwe poso'nka bwandi bukomo bwa kwiimika. Wadingileyo ne bifwaninwe kwikalamo nansha kwandi bukomo bwa konakanya bwa muntu ne bwa Satana.

Pano tutalei bidi mu Mwanda wa Leza mwanda wa kusokwelwa kwa bukomo bwandi bukatakata tu. — Watson Goodman (1920-2002)

Aye (Yehova) walongele panopanshi ne bukomokumo bwandi, wakomeja panopantanda ne bwino bwandi, kadi pa kwivwanija kwandi wala madiulu.

—Yelemia 10:12

Ino pano kadi, le mukadingakanya Leza pamo bwa ani? . . . I aye'wa ushikete pa kifunda kya panopanshi, ne bekadi bapo badi'nka bwa batete; utamwije madiulu pamo'nka bwa byakukinga, ne kwala'o bwa dipema dya kwikalamo. . . . Ino penepa kadi mukadingakanya pamo na ani, ngikale mudingakane kwadi? e mwanenena Mwine Ujila. Tululai meso enu kulu, mumone yewa wa-

pangile bine bino'bi, yewa ulupula kibumbo kyabo pa mbadilo; wibeta bonso pa dijina pa dijina; pa bukatampe bwa bukomokomo bwandi, kabidi ne mwanda wa mu bukomokomo bwandi, nansha umo ubulwapo.

—Isaya 40:18a, 22, 25 ne 26

A Mfumwami Leza! Talapo bidi, wapungile diulu ne panshi pene pa bukomokomo bobo bukataka, ne pa kuboko kobe kolole, kekudipo kyakukolejapo abe nansha kimo kine, ehe. —Yelemia 32:17

Leza . . . mu ano mafuku a kumfulo, wetunenena mudi wandi Mwana, watudile bu mpyana wa bintu byonso. —Bahebelu 1:1a, 2a

2 SATANA KAKOKEJAPO KUPANGA NTANDA NE KWIIMIKA MU LUVULA

Kungalwilo kwine Kinenwa wadi'ko, aye Kinenwa uno'u badi bekele na Leza. Kadi aye Kinenwa uno wadi'nka Leza.... Kadi i enka Aye wapangile bintu byonso. I kutupu nansha kamo kapangilwe kwakubulwa Aye.... Ngivi wii-langa'nka kwiba ne kwipaya ne konakanya. —Yoano 1:1 ne 3; 10:10a

Nandi webalondolola'mba: "Nmwene Satana upona mulu'nka bwa nzaji." —Luka 10:18

Nanshi byo tudi bana ba Leza, ketukilangai'mba Leza udi bwa nkishi mupungwe na nsahabu nansha na ndalama nansha bwa

dibwe disongwe mwendele busendwe bwa muntu, enhe.

—Bilongwa Bya Batumibwa 17:29

Ikalai senene umbyonso, dyumukai, mwanda walwana nenu Nongojanyi ubuluma'nka bwa ntambo, unangakana ukimba wakubokota. —1 Petelo 5:8

... Ami nami nkisakilepo'mba mwikale kipwano na mikishi, enhe. —1 Bene Kodinda 10:20b

Penepa Yesu webanena monka'mba: "Ami ne mwinya wa panopantanda. Yewa unonda kakanangilapo mu fukutu, ukamona mwinya wa bumi." —Yoano 8:12

BUKOMO BWA LEZA KEBUDIPO NA MIKALO 3

Leza wanene dimo, dya bubidi naivwene kine kino'ki, amba bukomo budi kudi Leza.

—Nimboyamitoto 62:11

Nanshi Leza wetu udi mulu; Walonga monka mwaswidile mutyima wandi. —Nimboyamitoto 115:3

Eyo, ponka po dyadi difuku'dya ami ne aye, ino kekudipo nansha umo ukokeja kunyongolola mu dikasa dyami. —Isaya 43:13a

A Yehova, bukatampe bo bobo ne bukomokomo, ne ntumbo, ne bushindañani, ne bulopwebo; mwanda byonsololo bidi mulu ne panopanshi i byobe; bulopwe bo bobo, a Yehova, kadi wazunzulwa bwa mutwe peulu pa byonsololo.

Bya bupeta ne buleme biya kodi, kadi ubikalanga pa byonsololo; penepo mu dikasa dyobe mo mudi bukomokomo ne buninge; kadi mu kuboko kobe mo mukokeja kubaija, ne kukomeja.

—1 Bilongwa-Bya-Mafuku 29:11, 12a

A Yehova Leza, ubaalula kulombola mwingidi obe bukatampe bobo, ne kuboko kobe kukomo kwine; ino kadi i leza ka le mulu, nansha panopanshi, ukokeja kulonga mungya mingilo yobe, nansha mwendele bilongwa byobe bikomokomo le?

—Kupituluka Mu Bijila 3:24

Mwanda kekudipo kikomena Leza. —Luka 1:37

BUKATA BWA BUKOMO BWAMPIKWA MFULO BWA LEZA

Kabidi mu bukatakata bwa bobebutabukemo ubafulamika bobabakwimaninapo; Utuma bukala-bale bobebwibaloteja bwa bityaku. —Divilu 15:7

Mfumwetu i mukatampe, ye mukatakata wa bukomo, ñeni yandi yaendaenda'tu.

—Ñimboyamitoto 147:5

Nanshi webapandijije pa mwanda wa dijina dyandi, amba ayukanye bukomo bwandi bukatakata. —Ñimboyamitoto 106:8

Abewa wi Yehova, ke abewa enka kasuku kobe kadi; wapangile mulu, ne diulu dya madiulu, ne bibumbo byao byonsololo pamo,

ntanda ne bintu byonso bidi ponka, ne tulungatwamema ne byonsololo bidi monka, ino abe webikadija byumi byonsololo; kadi kibumbo kya mulu kikutotanga.

—Nehemia 9:6

Tota Yehova abe muya wami. Abe Yehova Leza wami, wi mukatakata mwine; Uvwele buleme ne byabulopwe. —Ñimboyamitoto 104:1

Mafuku onso nkakutotanga; kadi nkatendelanga dijina dyobeyeke na nyeke. Yehova i mukatakata wa kutendelwa pakatampe pene, kadi bukatampe bwandi i bwampikwa kusokolwa.

—Ñimboyamitoto 145:2, 3

BUKOMO BWA LEZA I BWA NYEKE NA NYEKE 5

Padi ne ngulu mine keya-pangilwepo. Nansha nshi mine ne panopantanda pene kupangwa kwine mpika, Ku kala-a ka kunyuma kutula ne ku kala-a ka ku meso abe wi Leza.

—Nimboyamitoto 90:2

Ino nanshi Yehova i Leza wa binebine; ayewa i Leza mumi, ne mulopwe wa nyeke ne nyeke-ke; pa bukalabale bwandi panopanshi patetema; ne mizo keikokejapo kwimanina ku bulobo bwandi byamwiko.

—Yelemia 10:10

Baumvwana mawi makatakata mulu anena'mba: “Pano bu-

lopwe bwa kubikadila panopantanda ke bwa Mfumwetu ne bwa Kidishitu wandi. Ukabikala nyeke ne nyeke!” —Kusokwelwa 11:15b

Kulupilai nyeke mudi Yehova; mwanda mudi YA YEHOVA mo mudi dibwe dya nyeke. —Isaya 26:4

Bukomo Bwa Satana Bwa Konakanibwa

Satana webongwele'wa nandi waelelwe mu dijiba dya mudilo mudi ne sufule (soufre), mo mudi ne kinyema ne mufumiki wa bubela. Bakasusuka'mo mwinya ne bufuku nyeke ne nyeke.

—Kusokwelwa 20:10

BUKOMO BWA KWAKAMWA BWA LEZA PA KALUNGA KA MEMA USHILA

Byobiya Mosesa waolola kuboko kwandi pangala pa kalunga-kamema; penepo Yehova walonga kalunga-kamema ketyinda ku luvula lukomo lwa kutunduka bufuku bonso, ne kulonga kalunga-kamema ke panshi pomu, ne mema akalananiwa koku ne koku. Ebiya kadi bana ba Isalela batwela umbukata mwa kalunga-kamema, panshi pomu; ino mema nao ebe-kadila bwa lubumbu koku na koku, ku lundyo lwabo ne ku lunkuso lwabo. Kabidi kwivwana kwadi Yehova kamunena Mosesa amba: Olola kuboko kobe pangala pa kalunga-kamema, amba mema aluke

monka pa bene Edipito, ne pa makalo abo, ne pa bapatubalwe babo. Penepo Mosesa waolola kuboko kwandi peulu pa kalunga-kamema, kabidi pa kukya lubanga kadi kalunga-kamema kajokela mo kadi kekadila kala nyeke; ino bene Edipito banyema'ko, ne Yehova watonwena bene Edipito umbukata mwa kalunga-kamema. Enka namino'u Yehova wapandija Isalela dyodya difuku mu kuboko kwa bene Edipito, penepa bana ba Isalela bamona bene Edipito bafwe pa nkula pa kalunga-kamema.

—Divilu 14:21, 22, 26-27, 30

KUTUPU KINGELENGELE KITABUKE BUKATA 7

KUDI LEZA

Wadishishe Bantu Lukama *Myaka 40*

Ku kyolwa mukadya mwita kadi lubanga nalo mukekuta bidi-bwa, ino mukayuka'mba amiwa ne Yehova Leza wenu. Byobiya kwadi nankyo, kyolwa kyaoloba bisesekwadi byatumba pa kitulo; kabidi lubanga nalo lume lwatumba lwajokoloka kitulo'kya. Penepa pa kuma lolwa lume po lwatumbile putya panshi, talapo pangala muntanda mutuputupu kantu katyetye kabumbakane katyetyetye pamo na mabwe a mvula, to-o, panshi. Ino kadi bana ba Isalela pa kwikimona ke bei-

pangula abo bene na bene amba: Lelo i kika? Enka namino bana ba Isalela badya mana myaka maku-mi ana, ne byo bafikile ku ntanda ya bantu. —Divilu 16:12b-15a ne 35a

Monapo bidi, nkemana ku meso obe pa dibwe mu Holeba; ino ukakupila dibwe, nabya mema akatambamo amba bantu batome.

—Divilu 17:6a

Waimikile Lui Luyule Baa

Penepo kadi bapidishitu badi baselele dikumbo dya kipwanino kya Yehova baimana pototo po panshi pomu umbukata mwa Yodano; kabidi Isalela ense wabuka panshi pomu. —Yoshua 3:17a

Penepo bano bantu bano'ba baktwa mu bikutu byabo, ne mu mizanza yabo, ne mu bivwalwa ne mitwelo yabo mikwabo, kadi baelwa umbukata mwa nkelwa ya mudilo utema. Penepa kadi mwanda wa mulopwe byo wadi wa bukidi-bukidi, ne nkelwa yakaba nakampata, lubimbi lwa mudilo lwaipaya boba bantu'ba batekwine Shadelake, ne Meshake, ne Abedenengo. Ino bamfumu ne bansenga, ne bamudyavita ne bakukuta kitumba kya ñeni ba mulopwe, pa kungwijibwa pamo bamonana bano bantu bano'ba, mudilo kewadipo ne bukomo pa mibidi yabo, nansha nywene ya mutwe

wabo kusokwapo mpika, nansha bikutu byabo kwalamuka kwine, nansha luvumba lwa mudilo kununka po badi mpika.

—Danyeke 3:21, 22 ne 27

Byobiya mulopwe wasoñanya, ne kuleta baleta Danyeke, bamwela mu muta wa bantambo. Ino mulopwe wesamba kanena Danyeke amba: Leza obe oingidilanga mafuku onso nyeke, aye akunyongololenge. Ebiya Danyeke kishima-tentu kanena mulopwe amba: A mulopwe ufwa bununu! Leza wami watume mwikeulu wandi wamumija byakanwa bya bantambo bano, ino kebanongelepo kantu, ehe. —Danyeke 6:16 ne 21, 22a

Lelo kinenwa kyami kekidipo pamo'nka bwa mudilo'ni? I Yehova unena: Kabidi ne pamo'nka bwa kitotwa kilala dibwe bibese-bibese?
—Yelemia 23:29

Mwanda Kinenwa kya Leza i kyumi kadi i kibwanyinyine. Kidi ne bui kutabuka kipete kya bui kubidi. Kitwelelela'nka ne munda-munda mwine kukalananya muya ne mutyima, ne pa nungilo ya mikupa ne mu manyi a mu mikupa. Kadi kijingulula kusakasaka kwa mutyima wa muntu ne milangwe yao mine.
—Bahebelu 4:12

Vwalai kilamamutwe, nankyo i lupandilo. Somonai lupanga lwa

bulwi lwa Muya Ujila, nalo i Kinenwa kya Leza.

—Bene Efisesa 6:17

Lelo kukatokeja mulumyana dishinda dyandi i kwepi? Ponka pa kutamo mutyima mwendele mwanda obe.
—Ñimboyamitoto 119:9

Wibapandule na kyabinebine kyobe. Kyabinebine kine i kinenwa kyobe.
—Yoano 17:17

Mwibaletete mwanda wa bumi.

—Bene Fidipai 2:16a

Yesu wanena Bayuda bamwita-bije'ba amba: Shi mukokele biyampe binenwa byami, nabya mukokalanga binebine bana bami ba bwanga.
—Yoano 8:31

Mwanda mudi Aye, mu ngitu yandi, mwikele bu Leza bonso butuntulu.
—Bene Kolose 2:9

Ino Yesu webalondolola'mba: "Tata wingilanga kitatyi kyonso, nami ñingila'nka nabya." Pa mwanda wa kinenwa kino'ki, Bayuda badi ke bakimbekimbe'nka kumwipaya, mwanda kajilwilepo'nka kijila kya Sabado, anha, wanene kadi'mba: "Leza i Tata." Wedingakenye bu Leza.

—Yoano 5:17 ne 18

"Nsongwakaji mujike umo uke-mita dimi, ukabutula mwana mwana-mulume, bakamwinyika bu Emanuele". (I kushintulula'

mba: "Leza udi netu"). Yosefa pa kulanguka walongela'nka mwamunenene mwikeulu wa Vidye Mukulu. Wafikija Madia ke mukaji wandi, ino'nka kamuyukilepo bu mukaji kufika'nka ne pabutwile mwana mwana-mulume. Wamwinyika dya bu Yesu.

—Mateo 1:23-25

Mashi A Kidishitu I Mashi A Leza

Pano mwilamei banwe bene, mulame ne luombe lonso lo mwatudilwe na Muya Ujila bu bakulumpe baledi. Laminyinai ne ki-pwilo kya Leza kyaepotele na mashi a aye mwine.

—Bilongwa Bya Batumibwa 20:28

Ne Yesu Kidishitu Kamonyi. . . Mfumwetu Leza, ukidi'ko ne pano, wadi'ko, ne ukekala'ko Wabukomobonso unena'mba: "Ami uno ne Alefa ne Omega."

—Kusokwelwa 1:5a ne 8

Aye wetunyongolwele ku bukomo bwa mfindi, wetupitaija mu Bulopwe bwa Mwana wandi wawsenswe. E padi aye po tubakudi-lwa, tubalekelwa myanda yetu. Kidishitu i kifwa kimweke kya Leza wampikwa kumweka. I Mwana Umbedi ku bipangibwa byonso. Mwanda i padi aye papangilwe bintu byonso bidi umadiulu ne bidi pano panshi pene, byonsololo bimweka ne byampikwa kumwe-

ka: mpona ya malopwe, ne mafumu, ne mabikavu ne lupusa lonso, byonso byapangilwe'nka na aye, kadi i byandi. —Bene Kolose 1:13-16

Mfumwetu Yesu Kidishitu. Dikamwekejibwa na Leza pa kitatyi kyadyo kitungwe, aye bunka bwandi Mbikavu wa ntumbo, Mulpwe wa balopwe, Mfumwandya bamfumu. Aye kasuku kafupo, aye wikele mu mwinya keukokejapo muntu kufika'mo. Kekudi nansha muntu umo wamumwene kadi nansha umo ukokeja kumumona. Kudi aye kwikale buleme ne bukomo nyeke ne nyeke! Amena.

—1 Temote 6:14b-16

12 KIDISHITU I MUKATAKATA PAMO NA SHANDI

Yewa ummona ami umona ne yewa untumine. —Yoano 12:45

I aye kukelema kwa ntumbo ya Leza. Aye i kifwa kya Leza kinekine, kadi ukwatyije byonsololo tu na bukomo bwa kinenwa kyandi. Paapwile mingilo ya kutokeja bantu ku bubu, wakashikete momwa mulu ku mutamba wa kuboko kulume kwa Mwine Mukatakata Mwine. —Bahebelu 1:3

Nombanga monka'mba tuyuke ne bukomo bukatakata bwaa-sangwile nabo Kidishitu mu lufu, wamushikatyija ku mutamba wa kuboko kulume kwandi momwa mu madiulu. Momwa Kidishitu ubikele pa bubikavu bonso, ne pa

mpusa yonso, ne pa bukomo bonso, ne pa malopwe onso, ne pa majina onso atelwa, ke'nka po pa ntanda ino'i, enhe, i ne pa ikeya'ko mine. Leza watudile bintu byonso munshi mwa maulu a Kidishitu.

—Bene Efisesa 1:19-22a

Tata ne ami twi umo. . . . Ino shi i abyo byo nonga, nankyo nansha kemungitabijapo bitupu, nabya ngitabijije nansha pa mwanda wa bilongwa bino, muyukidile'mba Tata udi munda mwami, nami ndi munda mwa Tata.

—Yoano 10:30 ne 38

Kadi wamupe ne lupusa lwa kutyiba mambo mwanda i Mwana Muntu. —Yoano 5:27

***I Mukomokomo Mu
Bu Leza Pasatu***

Kebantu i basatu bakusapula bu-kamoni mulu, Tata, ne Mwanda, ne Mushipiditu Sandu; nanshi bano basatu bano i umo enka. —1 Yoano 5:7

Penepa Petelo wamunena'mba: "Abe Ananiasa, le bika bibakwatyila Satana mutyima obe kobepele Muya Ujila, ubalama'ko kipindi kimo kya lupeto lwatambile ko wapoteje budimi? Nanshi kubepelepo bantu, ubabepela Leza." Ananiasa pa kwimvwana nabya, wapona panshi mufwididile. Moyo webakwete bikata bonsololo

baimvwene owa mwanda.

—Bilongwa Bya Batumibwa 5:3, 4b-5

***Wayudije Bakwitabija, Wibapele
Bukankamane***

Penepa byo bapwile tu kulomba nabya, kifuko kyo badi bongwidile kyajina bikatampe. Abo bonsololo bayulwa Muya Ujila, baalula kusapula mwanda wa Leza kwa kubulwa ne moyo mwine.

—Bilongwa Bya Batumibwa 4:31

***Ulongeja Lusa Lwa
Leza Kwingila***

Lukulupilo luno nalo keluketukwatyijapo bumvu, anha, mwanda Leza upungulwile kisanso kyandi umityima yetu na Muya Ujila waetupele. —Bene Loma 5:5

E kyakokejeja kwibapandijijija tu boba bafwena kudi Leza padi aye, mwanda i mumi nyeke wa kwibasengela. —Bahebelu 7:25

Pano aye uyukile kwimulama kutyina'mba mwakapona, ne kwi-mumwekeja bampikwa bulema, bayulwe nsangaji mu kifuko kyandi kya ntumbo. —Yude 24

Ndyukile o ngitabije kadi nku-lupile'mba aye udi ne bukomo bwa kulama kyokya kyaantwikile kufikija'nka ne mu Difuku'dya. —2 Temote 1:12b

Kadi Leza ukokeja kwimwesela dyese mu bintu bivulevule, amba

mwikale mafuku onso ne byobya bimufwanyinwe, kusubuke kadi ne bya kulonga nabyo bilongwa biyampe. —2 Bene Kodinda 9:8

Leza ukokeja kwalamuna ma-bwe ano'a ke bana ba Abalahama. —Luka 3:8b

Abalahama . . . kealakenyepo ku mulao wamulaile Leza, nansha kwikala wampikwa kwitabija, anha, lwitabijo lwandi lwanyi-ngidile, katumbija'nka Leza. Mwan-da wadi usuminyinwe tu'mba: "Kyandaile Leza kino ukokeja kulonga'kyo!"

—Bene Loma 4:16c ne 20, 21

Bukomo bwandi bwakokeja ku-
nekenyenya bintu byonso kwadi.

—Bene Fidipai 3:21b

Ino pano namino kadi ami
Nebukaneza natendela ne ku-
zunzula ne kulemeka mulopwe wa
mulu; mwanda mingilo yandi yo-
nsololo i ya binebine, ne mashinda
andi malulame. —Danyeale 4:37a

Shi i amo, Leza wetu o twingidi-
la ukokeja kwitunyongolola ku
nkelwa ya mudilo utema, kabidi
aye uketunyongolola mu dikasa
dyobe, abe mulopwe. . . . Byobiya
Nebukaneza wafwena pabwipi na
kyakanwa kya nkelwa ya mudilo
utema, ne kunena kanena'mba:
Shadelake, ne Meshake, ne Abede-

nengo, banwe bengidi ba Leza
Mukatakata Mwine, lupukaimo,
mwiyei kuno. . . . Bamona bano
bantu bano'ba, mudilo kewadipo
ne bukomo pa mibidi yabo, na-
nsha nywene ya mutwe wabo ku-
sokwapo mpika, . . . nansha lu-
vumba lwa mudilo kununka po
badi mpika. —Danyeale 3:17, 26a, 27b

Mwanda aye nandi byaasusuki-
le na kutompibwa, ukokeja ku-
kwasha boba batompibwa.

—Bahebelu 2:18

Bukomo Pa Lufu

Ino Abalahama waitabije'mba
Leza udi ne bukomo bwa kumusa-
ngula mu lufu. —Bahebelu 11:19a

Mwanda kushilula ku bwanuke bobo uyukile kala Bisonekwa biji-la bikojeja kukupa tunangu tu-twala ku lupandilo lwa pa kwita-bija Kidishitu Yesu. —2 Temote 3:15

Le abe nobe wi anyi uponeja mwingidi wa bene? ... Ino ubinga, mwanda Vidye Mukulu udi ne bukomo bwa kumubingija.

—Bene Loma 14:4

Kudi yewa udi ne bukomo bwa kulonga bivule kutabuka ne byo tulomba ne byo tulanga, ku bukomo bwandi bwingila mo tudi, kwadi kwikale ntumbo mu Kipwilo, mudi Kidishitu Yesu, mu myaka yonso nyeke ne nyeke.

—Bene Efisesa 3:20, 21

Pano nemutula kudi Leza ne ku mwanda wa buntu bwandi. Aye ukojeja kwimunyingija ne kwi-mupa byatudile bu byakupyana bapandulwemo bandi bonso.

—Bilongwa Bya Batumibwa 20:32

Naipangula kadi amba: “Lelo Leza waelelela bantu bandi bene Isalela?” Aa, leka, leka, nansha dimo! Mwanda ami mwine bidi ne mwine Isalela wa ku musuku wa Abalahama, ku kisaka kya Benjame. . . . Shi kadi bene Isalela baalamuke pa mutyima, betabije, nankyo bakalamikwa’ko monka, mwanda Leza udi ne lupusa lwa kwibalamika’ko monka.

—Bene Loma 11:1 ne 23

Shi abe, Yehova, ubangile mambo, nankyo le i ani, a Mfumwami, ukemananga? Ino kudi abe ko ku kulekelwa kwa mambo, amba wakamibwe.

—Nimboyamitoto 130:3, 4

Penepo kadi shi bantu bami batelwa pa dijina dyami bakeubija ne kulombela, ne kukimba mpala yami, ne kuvundamina ku mashinda abo mabi; nankyo kadi ami nami nkevwananga ami kulu, nka-lekela bubu bwabo, ne kundapa ntanda yabo.

—2 Bilongwa-Bya-Mafuku 7:14

“Le kipele i kunena uno ubela bulebe’mba: ‘Bubu bobu bubakulekelwa’, nansha i kumunena’mba:

‘Imana, utekune butanda bobu wende’? Nanshi nsaka muyuke’mba Mwana Muntu udi ne lupusa lwa kulekela bantu bubu pano panshi.” Penepa wanena ubela bulebe’wa amba: “Nakunena’mba imana, tekuna butanda bobu wende kobe.” Ponka na ponka, muntu’wa waimana, watekuna butanda bwandi kaenda, bonso ke bamubandila. Kadi bantu bonso-lolo baanyine mpata, ke batumbija Leza.

—Mako 2:9-12a

Kadi muntu yense ukanena Mwana Muntu kinenwa kibikibi, ukalekelwa, ino yewa ukatuka Muya Ujila kakalekelwapo, anha.

—Luka 12:10

18 BUKOMO BWA KIDISHITU KU KUNDAPA MUYA

Shi muntu kadi ne Kidishitu nankyo ke mupangwe dipya, byobya bya kala bibajimina, pano ke bipya. —2 Bene Kodinda 5:17

Kadi yewa mumi ungitabija nandi kakafupo nansha dimo. Le ubaitabija'byo? —Yoano 11:26

Pa kupwa kulumbululwa ke mubwanyinyine, waalamukile ke nsulo ya lupandilo lwa nyeke ku bonso bamukokela. —Bahebelu 5:9

Amba monka mwabikadile bubi ke buleta lufu, ne buntu bwa Leza nabo bubikale na boloke, bwituletele bumi bwa nyeke ne nyeke padi Yesu Kidishitu Mfumwetu. —Bene Loma 5:21

Ino pano wetufikijija'bo pa kusokoka kwa Mupandiji, Kidishitu Yesu, waipaile lupusa lwa lufu, wamwekeja bumi ne kubulwa kufwa kwine, mu Myanda Miyampe. —2 Temote 1:10

Mwanda pano po tudi bomi tufikijibwanga nyeke kubwipi na lufu pa mwanda wa Yesu, amba bumi bwa Yesu nabo bumwekelele mu ngitu yetu ifwa.

—2 Bene Kodinda 4:11

Ngivi wiilanga'nka kwiba ne kwipaya ne konakanya. Ami naiya'mba bantu bamone bumi, bamome bumi bulumbuluke mpata. —Yoano 10:10

Difuku dikwabo Yesu wadi ufundija. Penepo Bafadiseo ne bafundiji ba bijila baile mu bibundi byonso bya mu ntanda ya Ngadi-lee ne mu ya Yudea ne ba mu kibundi kya Yelusalema, nabo badi bashikete pamo nandi. Bukomo bwa Vidye Mukulu bwadi mwadi bubelula babelala. —Luka 5:17

Mwadi kadi ne mwana-mukaji wadi ubela muyeye wa mashi, ke mwije nalo myaka dikumi ne ibidi mituntulu. Wapwile tonso twaadi nato kufuta bañanga, ino kekwa-dipo nansha umo wakokeje kumubelula'lo. Penepa wafwena Yesu kunyuma, wamutenga ku mulomo wa munkukumba wandi, ne mashi

adi amusuma nao aketeka ponka na ponka. —Luka 8:43, 44

Kadi konso kwaendele Yesu, mu bibundi bityetye ne mu bikatampe, nansha ku badi bekele ku madimi, badi batula babelala mba pa bibanza bibungilanga bantu. Ke bamwisashila'mba ebaleke batenge nansha ku mulomo wa munkukumba wandi. Kadi bonso bamutengele babelukile.

—Mako 6:56

Yesu...kadi wabelula babelala bonso. Walongele nabya mwanda wa kufikija kinenwa kya mufumiki Isaya kinena'mba: "Waselele bulema bwetu, watekuna ne mba yetu mine." —Mateo 8:16b, 17

20 BUKOMO KU KUNDAPA MISWELO YONSO YAMBA

Yesu nandi waolola kuboko wamutenga kamunena'mba: "Nswele, beluka!" Ponka na ponka tu makopo amupwa. —Mateo 8:3

Wamutenteka makasa, waoloka ponka'pa katumbija Leza ntu-mbo. —Luka 13:13

Kadi'nka pa kine kitatyi'kya Yesu wadi ubelulaabela bavule ne bamisongo ne ba bibanda ne bampofu bavule nabo webaputula meso. —Luka 7:21

Paadi utwela mu kibundi kimo, bamakopo dikumi baile kumusambakana, baimana kulampe, ... Yesu nandi webamona webane-

na'mba: "Endai mukelomboble kudi babitobo." Nabo po badi benda'ko, bakoma.

—Luka 17:12 ne 14

Yesu waenda ku njibo ya Petelo watana inandi muko wa Petelo ulele pa butanda, wadi mwanakanwe ngitu. Penepa wamukwata ku kuboko, ngitu yamufunduka mashika, waimana kaebalongela bidibwa. —Mateo 8:14, 15

Penepa umo wabo watapa mwingidi wa kitobo mutabuke bukutampe wamuketa kutwi kwa mutamba wa kuboko kulume. Yesu wanena'mba: "Leka, kubapu!" Watenga kutwi'kwa wekundapa.

—Luka 22:50, 51

BUKOMO KU KUNDAPA MISWELO YONSO YAMBA 21

Yesu pa kutwela mu njibo, bampofu'ba bamufwena. Nandi webepangula'mba: "Le mwitabi-je'mba nkokeja kulonga'kyo?" Nabo bamulondolola'mba: "Eyo Mfumwetu." Nandi webatenga mu meso wanena'mba: "Kimulongelwe'nka mwendele kwitabija kwenu!" Penepa ne meso abo amona. —Mateo 9:28-30a

Penepa Yesu wanena muntu'wa amba: "Olola kikasala kyobe." Nandi waolola'kyo, kyaikala biyampe'nka pamo na kikwabo. —Mateo 12:13

Penepo Yesu paadi katwela mu kibundi kya Kapenaume, kapi-tenyi umo mwine Loma wamu-

fwena kamwisashila'mba: "A Mfumwami, mwingidi wami ulele ku njibo ubela mpata, ngitu i mimukulakane." Yesu wamunena'mba: "Eyo, yao ngiya kumubelula." Pa kupwa wanena kapitenyi'mba: "Enda kobe kikakulongelwa monka mo waitabijija." Penepo mwingidi wa kapitenyi'wa wabeluka pa kitatyi kyonka'kya. —Mateo 8:5-7 ne 13

Ino kwadi muntu umo ubela, ke pabwipi ne myaka makumi asatu ne mwanda. . . . Yesu wamunena'mba: "Imana, sela ne butanda bobewende!" Ponka na ponka muntu'wa wabeluka. —Yoano 5:5, 8, 9a

KUTUPU MISONGO MIKOMOKOMO KUDI YESU KWIYUNDAPA

Le kudi umo ubela umbukata mwenu nyi? Ete bakulumpe ba kipwilo. . . . Yoya milombelo ya lwitabijo ikapandija yewa ubela, mwanda Mfumwetu ukamulangu-la. —Yakoba 5:14a, 15a

Penepo Yesu wapityile mu ntanda ya Ngadilee monso, wenda ufundija mu bipwilo bya Bayuda, usapula Myanda Miyampe ya Bulopwe kadi ubelula bantu mba yabo yonso ne bulema bwabo bonso. —Mateo 4:23

. . . . kupwibwa ku mba yabo. Ebiya nabo bakumona malwa ku bibanda bapwibwapo. Penepo

kadi kibumbo kyonso kya bantu badi basaka'mba: Tumutengepo netu, mwanda mudi aye mwadi mutamba bukomo, kadi wadi upwija bonso. —Luka 6:17b-19

Kadi bamwisashila'mba ebaleke batenge nansha tu ku mulomo wa munkukumba wandi, kadi bonso bamutengele babelukile. —Mateo 14:36

Bantu nabo baiya kwadi bibumbo bibumbo, bamuletela balemane mauulu ne bampofu ne bilema ne tumama ne babela bakwabo bavulevule. Bebatula ku mauulu andi, nandi webabelula.

—Mateo 15:30

BUKOMO BWA KIDISHITU KU KULUPULA BANDEMONA

23

Penepa Yesu wafunyina kibanda'kya, nakyó kyalupukididila mu mwana'wa, wakomenena ponka.
—Mateo 17:18

Bibanda nabyo byatambile mu babelá bavule, ke byela mbila pa kutamba'mba: "Abe wi Mwana Leza!"
—Luka 4:41a

Yesu paafikile ku bukila bukwabo bwa dijiba mu ntanda ya bene Ngadala, bantu babidi badi ne bibanda batambile ku malalo ke beya kumusambakana. Bantu'ba badi bakalabale mpata, kekwa-dipo muntu wadi utompa kupityila mu dishinda'dya. Nabo ke bela

mbila'mba: "Le udi netu mwanda ka abe Mwana Leza? Le ubaila kuno kwitumweshá malwa kyaba kitungwe kekyafikile?" Kadi kulampe nabo kwadi luombe lukatampe lwa bangulube badya. Bibanda'bya byalomba Yesu'mba: "Byosaka kwitupanga, wetuleke twende mu luombe lwa bangulube'lwa". Yesu nandi webanena'mba: "Endai!" —Mateo 8:28-32a

Penepo baletele Yesu muntu umo wadi mpofu ne bu kamama ponka, mwanda wadi ne kibanda. Nandi wabelula muntu'wa, kamone kadi kanena.
—Mateo 12:22

24 BUKOMO BWA KIDISHITU KU KUSANGULA MUFU

Penepa wafwena, watenga ku kitanda kya lufu, badi baselele-
'kyo baimana. Wanena'mba: "A
nsongwalume! Nakunena'mba
languka!" Mufu washikata, waa-
lula ne kwisamba. Penepa Yesu
wapa'ye inandi. —Luka 7:14, 15

Yesu wamulondolola'mba:
"Mwanenu usanguka." Mata wa-
londolola'mba: "Eyo, ndyukile
ukasanguka pakasanguka bafu
difuku dya mfulo". Yesu nandi
wamulondolola'mba "Ami uno ne
kisangukilo kadi ne bumi. Yewa
ungitabija nandi ukekala mumi
nansha ufwile. . . . Upwa tu kune-
na nabya wanyingija diwi bika-
tampe'mba: "Abe Lazale, tamba-

'mo!" Nandi watamba'mo, maka-
sa ne maulu andi mapombelwe mu
bisandi, ne kipeta kimukute mu
meso. Penepa Yesu webanena-
'mba: "Mukutululei'byo mumu-
leke ende aye mwine."

—Yoano 11:23-25 ne 43, 44

Yesu padi ukisamba nabya,
muntu wafika wiya kwa Yailusa
muledi wa kipwilo kya Bayuda,
wamunena'mba: "Mwanobe wapu
kufwa, kokikambakanyai mufun-
diji bitupu." . . . Penepa Yesu wa-
mukwata ku kuboko wamwita bi-
katampe'mba: "A mwana, langu-
ka!" Penepa muya wandi wajoka,
walanguka ponka na ponka.

—Luka 8:49 ne 54, 55a

Nemusapwila binebine'mba kitatyi kikafika, ne pano pene i kifi-ke kala, kikomvwana bafu diwi dya Mwana Leza, kadi boba bakedyumvwana bakekala bomi.

—Yoano 5:25

“Kisaka Tata i kino'mba: ‘Bonso bakumone abe Mwana, kadi bakwitabija, batambula bumi bwa nyeke, nobe ukebasangula mu lufu mu difuku dyamfulo.’”

—Yoano 6:40

Kemukyanai bino'bi mwanda kitatyi kikafika kikomvwana bafu badi mu bibundu diwi dyandi, nabo bakatamba'mo.

—Yoano 5:28, 29a

Nkulupile mudi Leza namino'bi enka mo bakulupidile ne abo'mba bantu bonso bayampe ne babi bakasanguka mu lufu.

—Bilongwa Bya Batumibwa 24:15

Mwanda tuyukile'mba Leza wasangwile Mfumwetu Yesu ku lufu uketusangula netu ne Yesu, ne kwitumwekeja ne banwe bene mu kifuko kyandi.

—2 Bene Kodinda 4:14

Ke-muntu Mfumwetu, aye mwine, ukatukanga momwa mulu ne lwanji, ne diwi dya mwikeulu mukatampe mwine, ne kimpungidi kya Leza; ne bafu ba mudi Kidi-shitu bo babajinji kusanguka.

—1 Bene Tesalonika 4:16

26 BUKOMO BWAMPIKWA MIKALO BWA KIDISHITU

Yesu wafwena ko badi, webane-
na'mba: "Lupusa lonso nape-
bwa'lo, lwa mulu ne lwa pano pa-
nshi pene." —Mateo 28:18

Mwanda kasha upanga pano-
pantanda, nansha aye kamweka-
ngapo, ino bukomo bwandi bwa-
mpikwa mfulu ne buleza bwandi
bimwekelanga umbipangibwa.
Nanshi kebadipo ne mwa kwika-
nenya mwine. —Bene Loma 1:20

Wabinebine, udi ne lufungulo
lwa Davida, yewa wa kwashitwile
kekudipo ushita'ko, kadi kwashi-
tyile nako kekudipo ushitula'ko.
—Kusokwelwa 3:7b

Kidishitu pano waenda mulu,
udi ku mutamba wa kuboko kulu-

me kwa Leza, kwabikadile bamwi-
keulu ne balupusa bakwabo ne ba-
komokomo ba mulu.

—1 Petelo 3:22

Mu bukomo bwa bu Leza bwa-
ndi, wetupele byonso bitufwa-
nyinwe mwa kwikadila senene ne
mwa kwikadila umbwine Leza, ne
kwituyukija senene yewa wetwi-
tyile kwikala nandi mu ntumbo ne
mu bulumbuluke bwandi.

—2 Petelo 1:3

Yewa utambile mulu utabukile
bonso. Yewa wapanopanshi nandi
i wa pano panshi, kadi wisa-
mba'nka bya panopanshi. Yewa
utambile mulu aye utabukile bon-
so. —Yoano 3:31

Kuyuka Bintu Byonso

Nanshi mwanda wakuleka kwi-bakambija, enda ku dijiba ukalobe, mushipa umbajinji okakwata'wa, wiwasamije mukanwa, ukamona'mo lupeto lumo lwa ndalama, alo lukabwana kusonka musonko wami ne obe mwine. Ute-kune'lo wiye usonke misonko yetu.

—Mateo 17:27

Mwanda Myanda Miyampe ino yo nsapula ilombola'mba i mudi Kidishitu Yesu mukatyibila Leza mambo a bilongwa byonso bifibwe bya bantu, mu dyodya Difuku.

—Bene Loma 2:16

Kudisha 5,000 Mu Muswelo Wa Kingelengele

Ino abo bamulondolola'mba: “Pano tudi'nka na mikate itano ne twita twa lui tubidi.” Nandi'mba: “Ndetelei'to kuno!” Penepa wanena bibumbo kushikata pa biyombo. Wayata mikate itano'ya ne twita twa lui tubidi, watala meso mulu, wafwija Leza, watyumu-na mikate'ya wapa bana ba bwanga nabo baabanya'yo ku bibumbo. Bonsololo badya, baikuta. Bana ba bwanga baboya'po ne bitenge dikumi ne bibidi biyule bibese byashele. Bonsololo badile kwabalwa'nka pabwipi ne bungi bwa bana-balume tununu tutano, kwampikwa kubadila'mo bana-bakaji ne bana.

—Mateo 14:17-21

28 BUKOMO BWAMPIKWA MIKALO BWA KIDISHITU

Kunyanta Pa Mema

Penepo ke pa kitatyi kidilanga banzolo, Yesu waenda kudi bana bandi ba bwanga, wenda unyanta pa mema. —Mateo 14:25

Kukankaja Mvula Yense

Tumonyi'twa tуди ne lupusa lwa kushityija diulu'mba mvula kakinokepo mu mafuku onso o tukafumika. Kadi tуди ne lupusa lwa kwalamuna mema ke mashi ne lwa kukupila panopanshi na miswelo yonso ya mpupo.

—Kusokwelwa 11:6

Kubija Kivula Ne Kalunga

Yesu webalondolola'mba: “Le i bika byo mwikadile na moyo nankyo? Aa, kalwitabijo kenu bu-

tye'ko!” Penepa waimana wafunyina luvula bikatampe ne mema a dijiba, kwaikala'nka nyaa.

—Mateo 8:26

Kupita Mu Lubumbu

Ke dyayenga dilonda, bana ba bwanga kadi baungwila mwinjibo ne Tomase mwine. Ku bibelo kwa-di kushite nkee, aye Yesu waiya kaimene umbukata mwabo, webe-muna'mba: “Ndoe yenu!”

—Yoano 20:26

Kukwatija Ntanda Pamo

... byonso byapangilwe'nka na aye, kadi i byandi. Aye wadi'ko kala byonso kebyaikele'ko kadi byonsololo tu i binyingijibwe'nka na aye. —Bene Kolose 1:16b, 17

Kadi tuyukile'mba Kidishitu byaasangukile mu lufu, kakikafupo dikwabo mwanda lufu kelukidipo ne lupusa kwadi. Kadi shi Muya Ujila wa yewa wasangwile Yesu mu bafu wikele munda mwenu, nankyo yewa wasangwile Kidishitu Yesu umbafu ukapa ne ngitu yenu ifwa mine bumi ku Muya Ujila wikele munda mwenu.

—Bene Loma 6:9; 8:11

Ne Mumi. Kufwa shako nafwile, ino pano ne mumi nyeke ne nyeke.

—Kusokwelwa 1:18a

Elai kabobo ka tusepo kudi Leza, ntanda yonso: Imbilai ntumbo ya dijina dyandi; Tumbijijai lute ndelo lwandi. Nenai kudi Leza-

'mba; E! mingilo yobe kukola'yo byamalwa! Pa mwanda wa bukamtampe bwa bukomo bobo bakushikilwe bakekokejanga kodi abe. Ntanda yonsololo ikakutotanga, ne kukwimbila ikakwimbila; Kadi bakembilanga dijina dyobe. (Sela).

—Nimboyamitoto 66:1-4

Bukomo Mu Bulopwe Bwandi

Mwanda Bulopwe bwa Leza kebudipo'nka mu binenwa bitupu, enhe, budi ne mu bukomo.

—1 Bene Kodinda 4:20

Bakatamba Kana ka mukoko divita, ino ako kakebanekenya mwanda i Mfumwandya bamfumu, i Mulopwe dya balopwe.

—Kusokwelwa 17:14a

30 BUKOMO BWAMPIKWA MIKALO BWA KIDISHITU

Pangala Pa Bumi Bonso

Mwanda abe wamupele lupusa pa bantu bonso'mba ebape bumi bwa nyeke, boba bonso bo wamupele.
—Yoano 17:2

Ntanda Ya Zakele Pa Fwile

Penepa Yesu wanyingija diwi monka bikatampe, watula ne mu-ya! . . . Nshi yajina.
—Mateo 27:50 ne 51b

Kusangula Bwandi Bumi Monka

Tata unsenswe mwanda natula bumi bwami amba nkebuyate dikwabo. Kekudipo ungyata'bo, natula'bo mo nsakile ami mwine. Ndi ne lupusa lwa kutula'bo ne

lwa kwibuyata monka. Kyo kya-unene ne Tata kulonga.

—Yoano 10:17, 18

Kusamija Ntumbo Ya Mulu

Walamuka kamweka bingi ko badi. Mpala yandi ke ikelema'nka bwa dyuba ne bivwalwa byandi ke byeñenya too'nka bwa dyuba.

—Mateo 17:2

Kujoka Mu Bukomo Ne Ntumbo

Yesu wamulondolola'mba: "Eyo, i amo. Nemulombola kadi'mba dingi dikwabo mukamona Mwana Muntu ushikete ku mutamba wa kuboko kulume kwa Wabukomobonso wiya pa makumbi a mulu."
—Mateo 26:64

Kulekela Bubi

Nanshi nsaka muyuke'mba
Mwana Muntu udi ne lupusa pano
panshi lwa kulekela bantu bubi.
Penepa wanena ubela'wa'mba:
"Imana, tekuna kitanda kyobe,
wende kobe!" —Mateo 9:6

Kupana Bumi Bwa Nyeke

Mikoko yami imvwananga diwi
dyami, neiyukile, nayo inondanga.
Neipe bumi bwa nyeke.
—Yoano 10:27, 28a

Kupandija Muntu

Kadi kifwanyinwe'mba basapu-
le mu dijina dyandi ku mizo yo-
nso, kwalwila'nka mu Yelusale-
ma, kwibalombola balamuke pa

mityima, balekelwe bubi bwabo.
—Luka 24:47

Kutokeja Mityima

...mwapandulwamo na Muya
Ujila amba mukokele Yesu Kidi-
shitu ne kutokejibwa na mashi
andi. —1 Petelo 1:2b

***Kulonga Muntu Ke
Mushindanani***

Mfumwetu ukanyongolola ne
kumbandija ku bibibi byonso-
'nka ne byakantweja mu Bulopwe
bwandi bwa mulu. —2 Temote 4:18a

Kulama Muntu Mu Lwitabijo

Amba lwitabijo lwenu lushima-
tyijibwe pa bukomo bwa Leza, ke
pa ñenyi ya bantu po.
—1 Bene Kodinda 2:5

O mwanda mwine wamuzunzwidile Leza pa kifuko kitabukile kutunduka. Wamupa dijina ditabuke majina onso buleme, amba dijina dya Yesu dilemekibwe. Bonso badi momwa mulu ne ba pano panshi. —Bene Fidipai 2:9, 10a

Nanshi bino bidi'mo, byalembelwe'mba nenu mwitabije'mba Yesu i Meshia Mwana Leza, kadi pa kwitabija mumwene bumi mu-di aye. —Yoano 20:31

A Mufundiji, twamwene muntu umo kendangapo netu, upanga bibanda mu dijina dyobe, netu twamukankaja mwanda aye kendangapo netu. Yesu wamulondolo-

la'mba: “Kemukimukankajai, mwanda muntu kakokejapo kulonga kingelengele mu dijina dyami, kadi bukidibukidi kala angalamukile. —Mako 9:38b, 39

Kyonso kyo mukalomba mu dijina dyami, nkalonga'kyo.

—Yoano 14:13a

Petelo wamunena kadi'mba: “Ndalama ne nsahabu nkidipo nabyo, nanshi'nka kino kyo ndi nakyokyo nakupe'kyo. Mu dijina dya Yesu Kidishitu wa ku Nazalete, taluka wende!” Wamukwata ku kuboko kulume wamwimika. Enka ponka'pa binyantyilo byandi ne tukukunyu byakomenena nkee!

—Bilongwa Bya Batumibwa 3:6, 7

BUKOMO BWA MASHI A BULEZA A KIDISHITU 33

Mwanda i mudi aye mwaetuku-dila na mashi andi, ne bubi bwetu bwine nabo bubetulekelwa. I namino'u mwetulombwedile Leza mubaile buntu bwandi bwaetupele buvulevule.

—Bene Efisesa 1:7, 8a

Kitomeno kino i kipwano kipya kibamweka pa mashi ami abemumwangikila.

—Luka 22:20b

Ino abo bamunekenye na mashi a Kana ka mukoko ne na Kinenwa kyo badi basapula.

—Kusokwelwa 12:11a

Leza wa ndoe, wasangwile Mfumwetu Yesu Mukumbi mukatampe wa mikoko, emwalamune pa mashi a kipwano kya nyeke, ke

mulonga byonso biyampe, amba mufikijije kiswamutyima kyandi, alonge mudi batwe kyokya kimusangaja padi Yesu Kidishitu. Kudi aye kwikale ntumbo mafukonso, nyeke ne nyeke, Amena!

—Bahebelu 13:20, 21

I boba bapityile mu byamalwa bikatakata. Bakendele bivwalwa byabo ne kwibitokeja senene mu mashi a Kana ka mukoko.

—Kusokwelwa 7:14b

Ino shi twikale mu mwinya mwikadile Leza mwine mu mwinya, nankyo netu tupwene batwe bene na bene, ne mashi a Yesu wandi Mwana etutokejanga ku bubi bonsololo.

—1 Yoano 1:7

NTUMBO KUDI LEZA PA MWANDA WA BUKOMO BWANDI

Ke bembe ne mawi makatampe'mba: Kana ka mukoko kaipaibwe ko kafwanyinwe kupebwa lupusa, ne bupeta, ne tunangu ne bukomo, ne buleme ne ntumbo ne kutendelwa.

—Kusokwelwa 5:12

Ino namino mizo ikakamwanga dijina dya Yehova; kadi ne balopwe bonso ba panopanshi nabo bakakamwanga ntumbo yobe. . . . Kadi bantu bakukapangibwa bakatendelanga Yehova.

—Ñimboyamitoto 102:15 ne 18b

Ino nanshi banwe'bo, mwi kiska kitongwe, mwi babitobo ba Mulopwe. Mwi muzu ujila, bantu

ba Leza baatongele. Mwatongelwe kusapula mingilo minegele ya Leza wemwityile ku mfini, wemutula mu mwinya wandi wa kwanwa.

—1 Petelo 2:9

Imbai mitendelo ya Yehova wikele mu Ziona; elai mbila ya bilongwa byandi umbukata mwa bantu.

—Ñimboyamitoto 9:11

Bantu bakutendele, abe Leza; bantu bonsololo bakutendele. Ntanda ibapana bivule byayo; Leza, ke Leza wetu, batwe bene kadi, uketweselanga dyese. Leza uketweselanga dyese; kadi ne mfulo yonso ya ntanda ikamwakamwanga.

—Ñimboyamitoto 67:5-7

LE NKALONGA KIKA MWANDA WA KUMONA 35 BUMI BWA NYEKE?

“A Mufundiji, lelo i kika kiyampe kyo mfwanyinwe kulonga ngikale ne bumi bwa nyeke?” Yesu nandi wamulondolola'mba: . . . “Shi usaka kutwela umbumi lama bijila.” Nandi'mba: “Le bijila ka?” Yesu nandi amba: “Kokalalai makoji. Kokeba. Kokekalai kamonyi ka mabela. Lemeka shobe ne inobe. Sanswa mukwenu'nka mo wisanshilwe abe mwine.” Nsongwalume'wa wamulondolola'mba: “Byabyo nebilamine kala byonso. Le i kika kadi kimbudilwe monka?” Yesu nandi'mba: “Shi usaka kwikadidila tu umbwanyinyine, enda kapoteje byonso

byodi nabyo, ukape balanda lupe-to'lwa, nabya ukamona byabupe-ta mu madiulu, penepa wiye ko unonda shobe.”

—Mateo 19:16b, 17a ne 17c-21

Alamuka Pa Mutyima, Itabija, Tambula

Yesu waendele . . . unena'mba: “Kitatyi kitungwe kibafika, Bulopwe bwa Leza bubafwena. Alamukai pa mityima mwitabije Myanda Miyampe.” —Mako 1:14b, 15

Penepo boba bamutambwile, nandi webapele lupusa lwa kwikala ke bana ba Leza, ke boba bamwitabija kadi. —Yoano 1:12

Mukanda wa bijila wetupelelwe padi Mosesa, ino buntu ne bubinebine bubaila padi Yesu Kidishitu.

—Yoano 1:17

Yesu wamulondolola'mba: "Dishinda i ami, kadi ne bubinebine, kadi ne bumi. Kekudi nansha umo wendela dingi kudi Tata poso pa ami."

—Yoano 14:6

Lelo mbepai mwine i wepi? I yewa unena'mba: Yesu ke Kidishitu po. I aye Kinkwa na Kidishitu. Upelele Tata ne Mwana.

—1 Yoano 2:22

Twelelai pa kabelo katyetye! Mwanda kibelo kikatampe ne dishinda dikatampe byenda ku ko-

neka, kadi i bangibangi batwelela'po. Ino kabelo katyetye ne dishinda dityetye byenda ku bumi, i batyetye tu bamona'byo.

—Mateo 7:13, 14

I Aye mwine bumi, bumi buno nabo bwaletele mwinya ku bantu.

—Yoano 1:4

Shandi byadi mwine bumi, i enka nabya wape ne Mwana mwine nandi ekale mwine bumi.

—Yoano 5:26

Ami ne mukate mumi utuukile mulu. Shi muntu adye ku mukate uno'u nabya ukekala mumi nyeke.

—Yoano 6:51a

KIDISHITU, BUKOMO BUMO BONKA BWA KUPANDIJA

37

Kidishitu katwelelepo mu kifuko kijila nakampata kyubakwe na bantu. . . . Aye watwelelele tu mulu mwine mwanda wa kwitwimanyina kumpala ya Leza. Kitobo mutabuke bukatampe wadi utwela mu kifuko kijila nakampata dimo dyonka ku mwaka ku mwaka ne mashi a nyema, ke andi po. Ino Kidishitu, aye katwelelepo kwiela bu kitapwa misunsa mivule, anha, nankyo longa wasusukile misunsa mivule kushilwila'nka ku kupangwa kwa panopantanda. Ino aye, i misunsa umo onka kete, wamwekele kuno kumfulo kwa panopantanda kufundula bubu,

paelele aye mwine bu kitapwa. Mwanda muntu yense utongelwe kufwa dimo dyonka, pa kupwa wakafika mu kidye kwa Leza. Ne Kidishitu nandi waelele bu kitapwa musunsa umo onka kufundula bubu bwa bantu bavulevule. Ukasokoka dikwabo kepakidipo pa mwanda wa bubu, anha, ke pa mwanda wa kupandijijija boba bamukungila. —Bahebelu 9:24-28

Nanshi i enka aye Mupandiji kasuku kete, mwanda kekudipo kadi dijina dikwabo pano pantanda ponso dipebwe bantu kudi Leza mo tukokejeja kupandila.

—Bilongwa Bya Batumibwa 4:12

BUKOMO BWA KIDISHITU I BUTABUKEMO KUPANDIJA

Uno mwanda i wa binebine, ufwanyinwe kwitabijibwa onso amba Kidishitu Yesu waile pano pantanda kupandija babipya-mambo. —1 Temote 1:15a

Ami nkifupo bumvu kusapula Myanda Miyampe, mwanda i bukomo bwa Leza bupandija bonso betabija. —Bene Loma 1:16a

Ino yewa ukatoma mema o nkamupa, kakomvwanapo kyumwa nansha dimo. Mwanda mema o nkamupa akekala munda mwandi ke nsulo itamba mema a bumi bwa nyeke ne nyeke. —Yoano 4:14

Ino Leza mu buntu bwandi wibabingija bitupu pa kukulwa na

Kidishitu Yesu. I aye watongelwe na Leza ke kyakupwanyina'po, pa mashi andi akula bantu pa kumwitabija. Leza walongele namino'mba alombole boloke bwandi, mwanda wadi utuukije mutyima ulekela bantu ba kala bubi bwabo.

—Bene Loma 3:24, 25a

E kyo mufwanyinwe kunyingila bikata, mumwekeje lwito lwemwityile Leza ne kutongwa kwaemutongele. Shi mulonge'nka namino, nabya kemukakukalapo, enhe.

—2 Petelo 1:10b

Talai, ami nemupele bukomo... bwa kunekenya bukomo bonso bwa Walwana. —Luka 10:19

BUKUDI KEBUDIPO NA LUPOTO LUPELE INO I 39 BUNTU BITUPU

Kekwadipo Lupoto Lutabuke Luno'lu

Mwanda Leza byasenswe mpa-ta bapanopantanda, wapana Mwana wandi umo enka, amba muntu yense umwitabija kakonekapo, enhe, utambula bumi bwa nyeke ne nyeke. —Yoano 3:16

O, buntu buleta lupandilo kudi muntu. Mfumwandya bipangwa byonso wafwile pa mwanda wa batwe bonso!

Penepa Yesu wanena'mba: "A Tata wibalekele, mwanda kebayu-kilepo kyo balonga." . . . Penepo Yesu wanyingija diwi dikata-

mpe'mba: "A Tata, natula muya wami mu makasa obe!" Pa kupwa kunena nabya watula muya. —Luka 23:34a ne 46

Buntu Bitupu Kotudi Mwanda Wa Kwibuyata

Muya Ujila ne Musongwa nabo banena'mba: "Iya!" Yewa wimvwene nandi anene'mba: "Iya!" Yewa udi ne kyumwa eye, yewa usaka nandi ayate mema a bumi buntu bitupu. —Kusokwelwa 22:17

Tata usenswe musongwa muku-lwe, enka mwa sanshilwe wandi Mwana. Kutupu kisanso kitabu-kile kikwabo!

WIPANE PANO ABE YENSE KUDI YESU KIDISHITU MFUMWETU

Saba Bubi Bobe Kadi Walamuke Pa Mutyima

Ino shi tusabe myanda yetu kudi Leza nankyo aye uketulekela bubu bwetu ne kwitutokeja ku bukondame bwetu bonso. —1 Yoano 1:9

Banwe nanshi alamukai pa mityima mutadile kudi Leza, emujimankenye bubu bwenu.

—Bilongwa Bya Batumibwa 3:19a

Itabija Mudi Mwana Leza

Bukamonyi bwine i bunu'bu: Leza wetupele bumi bwa nyeke, ne bumi bunu i bwitupebwe mudi wandi Mwana. Yewa udi ne Mwana udi ne bumi, ino yewa kadipo

ne Mwana Leza nabya kadipo ne bumi. —1 Yoano 5:11, 12

Yewa witabija Mwana nankyo udi ne bumi bwa nyeke. Yewa upelela kwitabija Mwana kakamonopo bumi bunu, ino kidye kya Leza kimukungila. —Yoano 3:36

Le kemuyukilepo'mba shi mukokwata mingilo kwa muntu ke mumukokela, nankyo umbaalama ke mudi pamo bwa bapika ba o mukokele'wa? Shi mukokele bubu nabo bukemutwala ku lufu, shi mukokele kikokeji nakyo kikumutwala ku boloke. —Bene Loma 6:16

Mwipanei kudi Leza.

—Bene Loma 6:13b

BUKOMO BWA LEZA MUDI BETABIJE BA BINEBINE

41

Kisanso Kudiko Moyo

Mwanda Leza ketupelepo mutyima wa moyomoyo, enhe, i wa bukomo ne kisanso ne tunangu twa kwilama. —2 Temote 1:7

Mu kisanso kya Leza mutupu moyo, kisanso kibwanyinyine kifundula moyo. —1 Yoano 4:18a

Kisanso Kudiko Mushikwa

Shi muntu unena'mba: "Nsenswe Leza!" aku kadi ushikilwe mwanabo mwitabije, nabya i mbepai. Mwanda yewa wa kubulwa kusanswa mwanabo o bemwene nandi kakokejapo kusanswa Leza o kebemwenepo nandi. E kyo kino kinenwa kya Kidishitu kyae-

tupele kya'mba: "Yewa usenswe Leza, asanswe ne mwanabo mwine." —1 Yoano 4:20, 21

Ino kipa kya ku Muya Ujila i kino: i kisanso. —Bene Galatea 5:22

Kwitabijo Kudiko Kulangalanga

Le i anyi ukokeja kwitukalañanya ne kisanso kya Kidishitu ko tudi? Le i bumonyamalwa nyi? I bufudilwe nyi? I kupangwapangwa nyi? I nzala nyi? I mutaka nyi? Le i mu kyakanwa kya lufu nyi? Le i kipete kya butapanyi? Enhe, nansha kimo!... Ino nanshi byonso bino tubanekenyenya'byo padi Yesu Kidishitu wetusenswe.—Bene Loma 8:35 ne 37

BUKOMO BWA LEZA MUDI BETABIJE BA BINEBINE

Ngikadilo yenu keikikalai ya kusanswa lupeto. Sangalai ne byo mudi nabyo, mwanda Leza mwine wanene'mba: "Ami nkikakuzobololapo nansha dimo, kadi nkikaku-shiyepo bitupu, anha."

—Bahebelu 13:5

Ndoe Kudiko Kuzumbazumba

Nemushila ndoe, nemupe ndoe yami, yami ya ami mwine. Nkimupele'yopo mupelañena'yo bapano-pantanda. Kemukizumbijazumbijai mityima ne kukwatwa moyo.

—Yoano 14:27

Penepo nanshi, byo tubabingiji-bwa na Leza pa lwitabijo, pano ke tudi mu ndoe na Leza padi Mfu-

mwetu Yesu Kidishitu.

—Bene Loma 5:1

Bupeta Bwa Binebine Kudiko Makomwa Meso

Penepa kadi wanena bantu bonso'mba: "Dyumukai, mudyumu-ke bikatampe mankomwameso a kusanswa bupeta, mwanda bumi bwa muntu kebudipo mu bungi bwa byabupeta byandi."

—Luka 12:15

Umvwanai, banwe banabetu baswe, Leza watongele balanda ba pano pantanda'mba bekale bam-peta mu lwitabijo, batambule Bu-lopwe bwaalaile boba bamuswele.

—Yakoba 2:5

BUKOMO BWA LEZA MUDI BETABIJE BA BINEBINE

43

Lukulupilo Pampikwa Kulangakana

Ebiya bino byo nemulembela bino'bi, na'mba, muyuke'mba mudi ne bumi bwa nyeke, ke kudi banwe bakwitabija mu dijina dya Mwana Leza kadi. —1 Yoano 5:13

Bu Ujila Kudiko Bukondame

Byo mubetokeja mityima yenu pa kukokela ku kyabinebine kya kuswa banabenu betabije kwa mpikwa buzazangi, mwisanswei bikatampe banwe bene na bene ne mutyima wenu onso. —1 Petelo 1:22

Kyo nkunena kino i kya kulangula lusa lutamba ku mutyima utoka too ne ku mutyima waku-

bulwa kukuponeja ne ku wa lwitabijo lwa binebine. —1 Temote 1:5

Tusepo Twa Kwa Leza Kudiko Kafitwe

Leza upana lukulupilo, emuyuje nsangaji yonso ne ndoe mibwan-yinyine pa kumwitabija.

—Bene Loma 15:13a

Nemunena namino'mba nsangaji yami ikale munda mwenu, kadi ne nsangaji yenu nayo ibwan-yinyine. —Yoano 15:11

Ne banwe nenu'nka nankyo, pano mudi ne bulanda pa mityima yenu ikasangala, kadi kekukekalapo nansha umo ukemuyata nsangaji'ya. —Yoano 16:22

BUKOMO BWA LEZA MUDI BETABIJE BA BINEBINE

Bukomo Kudiko Bukokekoke

Pano kubafule. Kankamanai mudi Mfumwetu monka mu bukomo bwandi bukatakata.

—Bene Efisesa 6:10

Lukulupilo Kudiko Milangwe Ya Bibi Kumeso

Mwanda mu ino myanda ibidi, Leza kakokejapo kwalamuna'yo nansha kubepa'mo. Batwe banyemene kwadi, tubakankamikibwa na lukulupilo lwitutandilwe. Lukulupilo luno lo tudi nalo ku miyima yetu ludi'nka bwa kikwatyijo kya masua. I lukomo kadi i lwa binebine lutwelelela'nka ne mu kisandi kya kukalananya kya

mu Njibo ya Leza ya momwa mulu, kufikidila'nka ne mu kifuko kijila nakampata. —Bahebelu 6:18, 19

Bu Binebine Kudiko Budimbidimbi

Ikalai ne ngikadilo miyampe umbukata mwa bantu bampikwa kwitabija. Nansha byo bemunena'mba mwi banongabibi, ino bakavuluka mingilo yenu milumbuluke ke batumbija Leza mu difuku dyakafika ko badi.

—1 Petelo 2:12

Bubinebine Kudiko Bubela

Mukayuka bubinebine ne bubinebine buno nabo bukemupa bwanapabo.

—Yoano 8:32

BUKOMO BWA LEZA MUDI BETABIJE BA BINEBINE

45

Bushindanani Kudiko Kunekenibwa

Mwanda mwana Leza yense nekenya byapanopantanda. Tunekenyanya byapanopantanda pa lwi-tabijio lwetu. —1 Yoano 5:4

Namwene kadi... boba bane-kenye kinyema ne nkishi wakyo ne numelo ya dijina dyandi. Badi bakwete nsense ya Leza.

—Kusokwelwa 15:2

Bukulu Kudiko Bunkasa

Penepa nanshi tushiye lufundi-jo lwa bya ngalwilo ya Myanda Miyampe ya bwine Kidishitu, twendelele mu kufundijibwa bya batame. Ketukishalai kadi'nka

mu bya ngalwilo bya mwanda wa kotaluka ku mingilo ya bituputu-pu ne bya kwitabija Leza.

—Bahebelu 6:1

Mwikale pamo'nka bwa bana balukeke babila mabele, mwabile nenu mabele mayampe a ku mutyima amba mutame mu lupandilo.

—1 Petelo 2:2

Ino nanshi po tusapula bu-binebine mu kisanso tutaminyina umbyonso'nka ne kudi Kidishitu.

—Bene Efisesa 4:15a

Yewa unena'mba “Ngikele mu-di Yesu!” nabya ekale mwadi mwikadile Yesu mwine.

—1 Yoano 2:6

BUKOMO BWA LEZA MUDI BETABIJE BA BINEBINE

Bukomo Mudi Muntu Wa Munda

Na'mba, mwendele bukatakata bwa ntumbo yandi, emukomeje bi-nyinge na Muya Ujila wandi, mu muntu wenu wa munda.

—Bene Efisesa 3:16

Nkokeja byonso padi Kidishitu unkomejanga. —Bene Fidipai 4:13

Kebulondapo Mwendele Neni Ya Muntu

Misambo yami ne busapudi bwami kebyadipo bya kusenga mwendele ñenyi ya bu muntu, enhe, byadi bilombojibwa na bukomo bwa Muya Ujila.

—1 Bene Kodinda 2:4

Bukomo Ku Kuleta Bukamoni

Banwe mukatambula bukomo pakemutuukila Muya Ujila. Pene-pa mukekale basapudi bami ba kunsapula mu Yelusalema ne mu ntanda yonso ya Yudea ne ya Samadia, kufika'nka ne kulakula kwine ku mitamba ya pano panshi.

—Bilongwa Bya Batumibwa 1:8

Batumibwa badi basapula ne bukomo bonso kusanguka kwa Mfumwetu Yesu. Leza nandi wadi wibapa abo bonsololo madyese mangimangi.

—Bilongwa Bya Batumibwa 4:33

Nkikulombelepo'mba wibafundule pano pantanda, anha. Nomba'mba wibalame kudi yewa Umbi. —Yoano 17:15

Kadi ndoe ya Leza itabukile ñenyi yonso, ikalama mityima yenu ne mifwatakanyo yenu mine mudi Kidishitu Yesu.

—Bene Fidipai 4:7

Nandi webalondolola'mba: “Nawene Satana upona mulu'nka bwa nzaji. Talai, ami nemupele bukomo bwa kunyanta pa banyoka ne pa tuminye ne bwa kunekenya bukomo bonso bwa Walwana, ke kudi nansha kimo kikemulongakanya.” —Luka 10:18, 19

Nkakulamanga mu kyaba kya kutompibwa kwa bantu bonso kikeya kumeso kutompa bekele panopanshi, mwanda walamine byo nakunene'mba: “Tukija mutyima.” —Kusokwelwa 3:10

Yewa unekenya kadi ulaminyine ne kulonga bilongwa byami kufika'nka ne kumfulo, nkamupa lupusa lwa kulela mizo.

—Kusokwelwa 2:26

Kankamanai mudi Mfumwetu monka mu bukomo bwandi bukatata. Vwalai byabulwi byonso bimupa Leza, amba mwimanyije biyampe mu byakyongo bya Nongojanyi. —Bene Efisesa 6:10b, 11

I Yetu Pa Lwitabijo.

*I Enka Leza Wetu Mukatakata
Ukokeja Kufikidijayo*

Shi mukulupile, nankyo mukatambula kyonso kyo mukalomba mu milombelo yenu. —Mateo 21:22

Shi mwikale munda mwami ne binenwa byami nabyo munda mwenu, nabya mukalomba kyonso kyo musaka, mwikimona.

—Yoano 15:7

E kyo twikadile ne bukankama ne kumeso a Leza, amba wimvwane tulombe kintu mwendele kiswamutyima kyandi, nandi uketulongela'kyo. Byo tuyukile namino'mba shi tubamulombe witulongela, nankyo tuyukile'mba ke tu-

di kala ne byo twamulombe.

—1 Yoano 5:14, 15

Lombai nyeke mukatambula, kimbai mukamona, kokolai bake-mushitwila. Mwanda muntu yense ulomba utambula, ukimba nandi umona, kadi yewa ukokola ku kibelo nandi bakamushitwila.

—Mateo 7:7, 8

Nemulombola binebine tu'mba yewa ungitabija nandi ukalonga bilongwa byo nonga'bi, kadi ukalonga tu ne bitabukile bukata, mwanda ami ke nenda kudi Tata. Kyonso kyo mukalomba mu dijina dyami, nkalonga'kyo, amba Mwana amwekeje ntumbo ya Shandi. Shi munombe kintu mu

dijina dyami, nkemulongela'kyo.
—Yoano 14:12-14

O mwanda o nemunena'mba po-
nso po mulomba kintu, itabijai tu
amba tubatambula'kyo kala, na-
bya kikemupebwa. —Mako 11:24

Wisangaje mudi Yehova; nandi
ukakupanga bisakasaka mutyima
obe. Fikija dishinda dyobe kudi
Yehova; Umukulupile, nandi uke-
kifikijanga.

—Ñimboyamitoto 37:4, 5

Mfumwetu nandi webalondolo-
la'mba: “Shi mwadi ne lwitabijo
bukata pamo bwa kaseke ka ki-
muna kya mutade, longa mukoke-
ja kunena mutyi uno'mba: Juka
ukashimate mu dijiba dya mema,

nabya nao ukemukokela.”
—Luka 17:6

Bine padi Kidishitu Yesu, Leza
wami ukemupelelela byonso byo
mubudilwe monka mwikadile kala
bupeta bwandi bukatakata.

—Bene Fidipai 4:19

A baswe, shi mityima yetu kei-
tuponejapo nankyo tudi ne bu-
kankamane kumeso a Leza. Tu-
tambula ne byonso byo tumu-
lomba mwanda tukokele binenwa
byandi, kadi tulonga bimun-
sangaja.

—1 Yoano 3:21, 22

Yesu wamunena'mba: “Mwa-
nda ka unena'mba: ‘Shi ukokeja’?
Mwanda kintu kyonso kikokejika
kudi yewa witabija.” —Mako 9:23

Published in numerous languages as God supplies funds in answer to prayer. If you would like more copies for prayerful distribution, write in English. Specify which language(s) you need and how many booklets.
World Missionary Press, PO Box 120, New Paris, IN 46553-0120 USA

Read booklets online or by App
www.wmp-readonline.org